

De försöker rädda världens minsta tumlare

Den kaliforniska vekfiskens simblåsa kallas ibland för havets kokain. I Asien tros kunna öka sexlusten och den illegala handeln omsätter mångmiljonbelopp. Den stora förloraren är samtidigt världens minsta tumlare, kaliforniatumlaren, som håller på att utrotas av tjuvfisket i Californiaviken i Mexiko.

TEXT & FOTO: ÅSA WELANDER

Benoit Sandjian står och tittar på några gula prickar och de smala linjer de lämnar efter sig på skärmen när de rör sig. Det ser ut som ett par mindre fiskebåtar.

– Vi ser på radarn om de rör sig med tidvattnet, då har de antagligen stannat och driver, men om de rör sig mot tidvattnet i långsam fart letar de antagligen efter ett nät eller håller på att lägga i ett, förklarar Benoit Sandjian, kapten på fartyget M/V Jean Paul De Joria.

Fartyget tillhör organisationen Sea Shepherd, som patrullerar norra Californiaviken för att upptäcka tjuvfiske och illegala nät. Misstänkt aktivitet på radarn innebär ofta att de skickar i väg en drönare för att kunna bekräfta att det finns nät ombord. När fiskarna inser att de är upptäckta brukar de skynda därifrån.

– Det är det mest effektiva sättet för oss att arbeta, för om vi ser nätet vet vi exakt var det är och kan åka direkt dit och dra upp det, i stäl-

let för att dragga på måfå, säger Benoit Sandjian.

Den här bukten, längst upp i norra Mexiko, är den enda platsen i världen där kaliforniatumlaren finns. Det är världens mest utrotningshotade marina däggdjur och läget är akut. Antalet har minskat med 95 procent på 20 år, mellan 2015 och 2016 halverades antalet och nu uppskattas färre än 30 individer av arten finnas kvar. Utvecklingen beror främst på fisket av kalifornisk vekfisk, som är förbjudet sedan 1975 och drivs av en illegal mångmiljonhandel.

I Kina och Hongkong tros vekfiskens simblåsa ha medicinska effekter som ökad sexlust och minskat åldrande. Det är inte vetenskapligt bevisat men det torkade organet är en statusprodukt och på svarta marknaden handlas det för upp till 80 000 euro kilot, även om priserna varierar stort.

– Fler kinesiska miljönärer och en

större och starkare medelklass förklarar att de kan köpa, men det jag aldrig har förstått är vad som utlöste den brutala efterfrågan som gjorde att de plötsligt började betala tusentals dollar för vekfiskens simblåsa, säger **Lorenzo Rojas Bracho**.

Han är en av de främsta experterna på kaliforniatumlaren och leder arbetet med bevarande av mariskattas färre än 30 individer av arten finnas kvar. Utvecklingen beror främst på fisket av kalifornisk vekfisk, som är förbjudet sedan 1975 och drivs av en illegal mångmiljonhandel.

I Kina och Hongkong tros vekfiskens simblåsa ha medicinska effekter som ökad sexlust och minskat åldrande. Det är inte vetenskapligt bevisat men det torkade organet är en statusprodukt och på svarta marknaden handlas det för upp till 80 000 euro kilot, även om priserna varierar stort.

Fisket som livsnäring

I San Felipe har människor levt på fiske i generationer, men det har blivit allt svårare. 1993 gjordes delar av bukten till naturreservat för

att skydda kaliforniatumlaren och sedan har en rad åtgärder följt. 2015 förbjöds i stort sett allt fiske utom sportfiske och räkfiske med trålare.

Francisca Parra Valencia är 61 år och har arbetat i fabrik med sortering av räkor och fisk sedan hon var 22. Nu har fabriken stängt och hon är arbetslös.

– Jag tror att de kommer stänga om havet, vilket jag är emot. Men vad ska man göra?
Hennes söner har liksom de flesta här alltid arbetat som fiskare. Nu har en av dem börjat tvätta bilar i stället och den andra flyttat till andra sidan bukten där fiske fortfarande är tillåtet.

– Mina barn försörjer mig nu, men det kan de inte göra hela livet, suckar Parra Valencia.

Hon säger att hon inte vet vad hon ska tro, men ryktena säger att fisket förbjöds för att det finns olja eller gas i bukten. Det visar sig snart att många här tror att kaliforniatumla-

ren inte alls existerar och flera fiskare jag pratar med säger att vekfiskens inte är hotad.

Tjuvfiskarna allt aggressivare

Statliga hjälpprogram har gett en del av de drabbade runt 350 euro i månaden. I jämförelse med de tusentals euro en fiskare kan få in efter en lyckad dags tjuvfiske på kalifornisk vekfisk är ersättningen försvinnande liten. Ett kilo simblåsa kan ge fiskaren mellan 1200 och 5000 euro, i en del fall ännu mer.

– Det finns liksom inget sätt att tävla mot det, vilket gör det hela väldigt svårt, konstaterar Lorenzo Rojas Bracho.

Dessutom förutsätter han att det, som i resten av det mexikanska samhället, finns korrupta myndighetsrepresentanter som underlättar tjuvfisket och den illegala handeln med simblåsa.

– Om så bara en låter sig korrumperas är allt förlorat, säger han.

Volontärer på Sea Shepherds fartyg drar upp nät i Californiaviken som tumlare och andra djur riskerar att fastna i.

60-åriga **Adán Romero Mendoza** säger att han varit fiskare sedan han föddes. När restriktionerna började sålde han sitt fisketillstånd för att ta ett kliv uppåt i näringskedjan. Men med allt färre fiskare går även fiskaffären dåligt.

– I den här byn finns inte många jobb. Om du ser dig omkring i centrum finns det en oändlig mängd stängda företag, för det finns inga pengar i omlopp.

Misstron mot myndigheterna är utbredd, liksom frustrationen över att inte kunna försörja sig. I fjol sattes ett fordon som tillhörde Jordbruks- och fiskmyndigheten i eld på andra sidan bukten och en båt som någon målat "Sea Shepherd" på brändes ner i San Felipe. På nyårsafton 2017 sköts en militär ihjäl här och en man som pekats ut som en av ledarna för handeln med simblåsa är misstänkt för mordet. Tjuvfiskarna har blivit allt aggressivare även till havs.

– Oftast ser vi dem när de försöker skrämmas för att jaga i väg oss. För dem är vi fienden som tar bort en stor lönecheck för dem. Härromdagen cirklade de runt vårt skepp, de

har skjutit mot våra drönare... Det är stor ilska de känner gentemot oss, eftersom vi är här för att stoppa dem, förklarar **Sam Rose Phillips**, volontär på Sea Shepherds fartyg.

Redan tidigt under säsongen sköts en av organisationens drönare ner av fiskare. Enligt Lorenzo Rojas Bracho kommer en stor del av dem utifrån, vilket skulle förklara tillgången till tyngre vapen.

– Det är fiskare från den organiserade brottsligheten, beväpnade med Kalasjnikovs och andra automatvapen som en vanlig fiskare inte skulle ha tillgång till.

Flera personer jag pratar med säger att knarkkartellerna har gett sig in i handeln, oavsett vilket är det tydligt att det handlar om organiserade kriminella nätverk.

– All illegal handel med hotade arter är organiserad brottslighet. En fiskare härifrån kan inte ta med sig simblåsan till Kina, så det måste finnas ett nätverk för att det ska fungera, konstaterar Rojas Bracho.

Hösten 2015 varnade marinen för att simblåsan såldes dyrare än kokain. Samtidigt är riskerna betydligt

mindre: ett gripande slutar sällan med mer än böter eller ett par dagar i häkte. Flera större tillslag har gjorts i såväl Mexiko som Hongkong det senaste året, men fisket fortsätter.

En verklighet ...

När jag bokade en intervju med den mexikanska marinen i San Felipe möts jag av sju män och en välförberedd powerpoint-presentation. **Domingo Garcia Ortiz** är operativ chef här och förklarar att de jobbar hårt med att stoppa det illegala fisket, vilket han hävdar har gett resultat.

– Det minskar definitivt, enligt den statistik vi har minskar det mycket, både i fråga om nät som dras upp, djur som räddas och de djur som hittas döda i näten.

De lovar skicka mig statistiken, men trots flera påminnelser får jag aldrig se några siffror.

– Jag kan inte försäkra att fisket av vekfisk verkligen fortgår, säger Garcia Ortiz i stället.

när de redan dragit upp flera nät får Sea Shepherd plötsligt in en rapport om ett dött sjölejon invirat i ett fiskenänet bit bort. När de närmar sig hissar en mindre båt ner från fartyget så att några från besättningen kan åka och lossa nätet från kadavret. Att de hittar större djur i nät är ingenting ovanligt.

– Förra kampanjen hittade vi ett nät med 13 eller 14 stycken och ibland ser du ett dött sjölejon med märken efter nät. Eller så är det delar av hajar, valar, sköldpaddor eller tumlare – och vekfisker såklart, berättar Benoit Sandjian.

Under den gångna säsongen har fler nät än någonsin tidigare dragits upp i Californiaviken, varav över 400 aktiva drivnät för vekfisk. En kaliforniatumlare hittades som dött efter att ha fastnat i ett nät. Trots den dystura utvecklingen känner Sandjian att arbetet på båten är meningsfullt.

... och en annan Ute i norra Californiaviken är bilden en annan. Efter en natt och morgon

FAKTA

Kaliforniatumlaren & vekfiskens

• Vekfiskens kan bli upp till två meter lång och kaliforniatumlaren, som är världens minsta, blir runt 1,5 meter. Det innebär att de lätt fastnar i de drivnät som lagts ut för kalifornisk vekfisk. Fisket är förbjudet sedan 1975, men fortsätter alltjämt.

• 2015 uppskattades 60 kaliforniatumlare finnas kvar och 2016 uppskattades antalet ha halverats. Ingen beräkning har gjorts sedan de 30 som räknades då, men sannolikt är de nu ännu färre. På tjugo år har antalet tumlare minskat med 95 procent.

• Sedan 1993 har fisket i norra Californiaviken begränsats i olika steg. Den skarpaste åtgärden gjordes 2015, när i stort sett allt fiske utom sportfiske och en del räkfiske med trålare förbjöds. Samhällena runt viken är uppbyggda kring fisket.

• Ersättningen som staten erbjuder fiskarna ligger på drygt 350 euro i månaden, men långtifrån alla inom fiskerindustrin som har drabbats av förbuden har beviljats ekonomisk ersättning. I dagsläget finns inte heller några nät som går att använda utan att vara en fara för tumlare och andra bifångster.

• Från december fram till slutet av maj, som är den mest kritiska tiden för kaliforniatumlaren, eftersom det är då vekfiskens rör sig i norra delen av bukten, drog Sea Shepherd den senaste säsongen upp 362 fiskenänet, i vilka 1905 djur hade fastnat, 320 av dessa var kaliforniska vekfisker. Över 270 av vekfiskarna var döda. Totalt drogs över 400 aktiva drivnät för kalifornisk vekfisk under olika fartyg under säsongen och en kaliforniatumlare hittades som dött av att ha fastnat i ett nät.

■ Dagarna på fartyget kan ofta bli långa. Kanadensiska Rebecca Benjamin Carry, 25, är en av volontärerna som kämpar för att rädda kaliforniatumlaren.

■ Två kaliforniatumlare fotograferade i september i år. Kaliforniatumlaren är ytterst sällsynt och man befärar att det endast finns några tital exemplar kvar. FOTO: TT/AP/OSCAR ORTIZ

■ Benoit Sandjian är kapten på Sea Shepherds fartyg M/V Jean Paul De Joria. Trots att arbetet ibland kan verka tröstlöst, är han övertygad om att det de gör är viktigt för kaliforniatumlarens överlevnad.

– Vi stoppar inte problemet, vi försöker bara göra det lite mindre dåligt. För att lösa problemet skulle det behövas helt andra insatser, som involverar politik och utbildning. Men Sea Shepherd gör skillnad.

Vi ställer oss absolut i vägen för de illegala fiskarna och irriterar dem, säger Sandjian.

Hösten 2017 gjordes ett försök att fånga in kaliforniatumlare för att säkra artens fortlevnad. Lorenzo Rojas Bracho förklarar att alla visste att det var riskfyllt, men att de inte såg några alternativ. Trots noggranna studier och förberedelser misslyckades försöket och en kaliforniatumlare dog av hjärtstopp orsakat av stress.

– Vi förlorade en äldre hona, vilket ändå var tur mitt i tragedin, att vi inte förlorade en ung hona med större chans att reproducera dig. Men det gör det inte mindre dramatiskt

eller hemskt, vi grät allihop när hon dog.

Kampen för det djur som Rojas Bracho ägnat över 20 år av sitt yrkesliv åt är stundtals smärtsam och nu står installationen som de hoppades skulle hjälpa tumlaren att överleva till och med utanför San Felipe's kust.

– Vi visste att det fanns risker, men det var ganska brutalt för oss alla.

Ytterligare en tumlare fångades in, men den var för ung och släpptes igen. Trots misslyckandet ser inte Rojas Bracho projektet som hopplost. Veterinärer tog genprover från de båda infångade tumlarna vilket innebär att de nu har flera odlingar nedfrysade i en genbank.

– De visade oss dessutom något intressant: att kaliforniatumlaren genetiskt sett är mycket bättre rustad än vad vi trodde, vilket innebär

att den fortfarande har möjlighet att återhämta sig.

Ett litet hopp

På Sea Shepherds fartyg har det blivit kväll och de sju uppdragna näten ligger i högar på däck för att nästa dag sorteras och tas om hand för att sedan lämnas till återvinning. Flera plattfiskar och krabbor har dragits upp och kunnat återföras till havet efter att ha lossats från näten. Det är sådant som påminner Sam Rose Phillips om varför de är här. Hon berättar om nätter hon suttit vakt när hon sett delfiner leka i kölvattnet efter båten och om första mötet med en av de arter de är här för att rädda.

– En kväll efter flera nätter av skjutningar och konfrontationer med tjuvfiskare höll vi på att dra upp nät och en levande kalifornisk vekfisk drogs upp på däck. Besättningen jobbade snabbt för att ta loss

den och släppa tillbaka den i vattnet och vi såg den simma i väg. Det var den första levande vekfisk vi hade sett under den här kampanjen och jag vet att den kvällen var väldigt emotionell för många av oss, berättar Phillips.

Hon inser att arbetet för att rädda kaliforniatumlaren måste ske på flera nivåer och fronter samtidigt, men är övertygad om att det arbete hon och de andra volontärerna gör är avgörande för att den fortfarande finns kvar.

– För varje nät vi drar upp förstår vi, speciellt om de är tomma, att vi har hittat dem innan några arter hunnit fastna i dem.

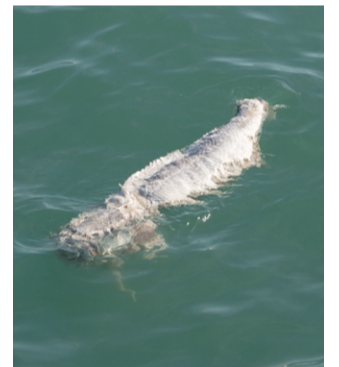
Efter försöket med att fånga in tumlare återstår nu bara att bättre skydda arten i sitt naturliga habitat. I april i år utökades reservatet där båtar inte ens får köra in med 745 kvadratkilometer efter rekommendatio-

FAKTA

Tillslag

● I slutet av april beslagtogs nästan 800 simblåsar från vekfisker vid två olika tillslag på flygplatsen i Mexico city. I båda fallen var det kinesiska medborgare som försökte smugla de torkade organen ut ur landet. Det första tillslaget, av 416 simblåsar, vägde nästan 30 kilo och uppskattades ha ett värde på över tvåhundra tusen euro.

● Hösten 2015 varnade den mexikanska marinen för att simblåsan såldes dyrare än kokain. Samtidigt är riskerna långt mindre. Gripanden slutar allt som oftast i böter eller ett par dagar i häktet och trots att fiske av kalifornisk vekfisk i teorin kan straffas med upp till 18 års fängelse har än så länge ingen blivit dömd. Bakgrunden till den hårda straffsatsen är kopplingen till organiserad brottslighet, men att bevisa den i det enskilda fallet har visat sig svårt.

■ Fisket av kalifornisk vekfisk har varit förbjudet sedan 1975, men drivs på av en illegal mångmiljonhandel med fiskens vekblåsa, som kan säljas för hundratusentals kronor kilot i Hongkong och Kina. Här ligger en död kalifornisk vekfisk och flyter. Simblåsan är bortplockad.

ner från expertgruppen som Lorenzo Rojas Bracho ingår i. Kombinerat med bättre kameraövervakning, en elitstyrka från försvaret och fler patrullerande båtar hoppas han att det ska kunna rädda tumlaren.

– Det finns inget sätt att kontrollera illegalt fiske och det finns inget land som har lyckats kontrollera den illegala handeln med vapen, droger eller vilda djur. Det är två krafter som är väldigt svåra att eliminera, men det är vad vi måste slåss emot och göra så gott vi kan.

Han förklarar att det alltid finns pessimister, men att det historiskt sett har funnits arter som har lyckats återhämta sig efter att ha reducerats till ännu färre individer.

– Jag säger inte att det är lätt, det är tveklöst väldigt komplicerat, men vi kommer inte att kasta in handduken. Vi kommer att fortsätta försöka rädda tumlaren.